

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий морський гуманітарний інститут

Кафедра «Філологія»

СИЛАБУС

Навчальної дисципліни: «Лексичні проблеми науково-технічного перекладу (економічна, юридична термінологія)»

Рівень вищої освіти	<u>Перший (бакалаврський) рівень</u>	
Програма навчання	<u>Освітньо-професійна</u>	
Галузь знань	<u>03</u>	<u>Гуманітарні науки</u>
Спеціальність	<u>035</u>	<u>Філологія</u>
Освітня програма	<u>«Технічний переклад у сфері морського бізнесу»</u>	
Цикл дисципліни	<u>Вибіркова</u>	
Курс та семестр	<u>3 курс, 6 семестр</u>	
Обсяг дисципліни	<u>3 кредити ECTS / 90 академічних годин</u>	
Види аудиторних занять	<u>Лекції, практичні заняття</u>	
Індивідуальні та (або) групові завдання	-	
Форми контролю	<u>Залік</u>	

Викладач:

Шерстюк Ольга Ігорівна, старший викладач кафедри «Філологія», контактна інформація: olusha972@gmail.com, Юхимець Світлана Юріївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри «Філологія», yukhymets.svetlana@gmail.com.

Мета дисципліни «Лексичні проблеми науково-технічного перекладу (економічна, юридична термінологія)» полягає у тому, щоб сформувати у студентів спеціальності «Філологія» спеціальні практичні навички та вміння з перекладу науково-технічної літератури, зокрема економічних та юридичних текстів, враховуючи лексичні особливості та проблеми даного стилю.

Програмні результати навчання.

ПРН01. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН03. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН06. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН07. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

Очікувані результати навчання дисципліни:

Здобувач вищої освіти:

- 1) знає стильові та жанрові особливості науково-технічних текстів, спеціальні значення загальновживаних слів, що мають місце в науково-технічних текстах, способи перекладу термінів, реалій, назв, власних імен, слів іншомовного походження, аббревіатур, ініціалів імен, тощо;
- 2) розрізняє основні прийоми перекладу термінів, що вживаються у сфері економіки та юриспруденції.
- 3) користується термінологічними (друкованими та електронними) словниками, тезаурусами й стандартами.

Здобувач вищої освіти вміє:

- 1) виконувати письмовий переклад науково-технічних текстів, враховуючи його жанрово-стильові та лексичні особливості;
- 2) працювати з електронними словниками та іншими видами електронних ресурсів для вирішення перекладацьких завдань;
- 3) впізнавати «фальшивих друзів» перекладача та уникати їх

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№п/п	Назва тем, змістовних блоків та модулів	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійні
1	2	3	4	5	6
1	Тема 1. Лексичні проблеми перекладу сучасної науково-технічної літератури.	2	2		6
2	Тема 2. Проблема перекладу багатозначних термінів у науково-технічних текстах.	2	2		6
3	Тема 3. Проблеми перекладу безеквівалентної економічної та	2	2		8

	юридичної лексики.				
4	Тема 4. Проблеми перекладу скорочень та аббревіатур в економічній та юридичній лексиці.	2	2		8
5	Тема 5. Хибні друзі перекладача в економічній та юридичній літературі.	2	2		12
6	Тема 6. Проблеми перекладу неологізмів та евфемізмів в економічних та юридичних текстах.	2	2		10
7	Тема 7. Проблеми перекладу власних назв в економічних та юридичних текстах.	2	1		6
8	Тема 8. Проблеми перекладу офіційно-ділових документів.	2	1		4
	Всього	16	14		60

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контроль навчальних досягнень здобувачів освіти за дисципліною забезпечується за допомогою поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль успішності – це систематична перевірка знань студентів, що проводиться викладачем під час аудиторних занять.

Підсумковий контроль успішності проводиться у формі заліку.

Порядок проведення контролю успішності та оцінювання результатів навчання встановлено Положенням про організацію освітнього процесу в ОНМУ.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЗАСВОЄННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Що є науково-технічним перекладом?
2. Що є визначальними ознаками науково-технічного тексту?
3. Які види науково-технічного перекладу Ви знаєте? Які традиційні перекладацькі помилки породжує використання цих видів перекладу?
4. Які компетенції перекладача Ви знаєте? Поясніть їх.
5. Які лексичні проблеми входять до системи традиційного підходу їх вирішення?
6. Що є загальним контекстом? Що є вузьким контекстом?
7. Які особливості у контексті треба враховувати при перекладі окремих частин мови та членів речення? Наведіть приклади (по одному).
8. Які п'ять основних підходів щодо вирішення проблеми нормування української науково-технічної термінології Ви знаєте? Поясніть.
9. Які сучасні лексичні проблеми перекладу Ви знаєте? Наведіть по три приклади щодо кожної проблеми з економічної та юридичної літератури (англійський – український варіант).
10. Які два типи полісемії Ви знаєте? Поясніть та наведіть приклади (по одному).

11. Поясніть різницю між абсолютною та відносною однозначністю терміну.
12. Які екстра- та інтралінгвістичні причини формування нових значень у термінології Ви знаєте? Поясніть.
13. Які причини виникнення семантичної різноманітності в галузі термінологічних систем Ви знаєте?
14. Якими двома чинниками зумовлюється лексична полісемія у лінгвістичній літературі?
15. Які основні види метонімічних відносин Ви знаєте. Наведіть по одному прикладу.
16. Поясніть проблему неоднозначності відповідників перекладу термінів з англійської мови на українську. Наведіть один приклад.
17. Які групи перекладацьких трансформацій Ви знаєте?
18. Яка класифікація лексичних трансформацій запропонована В.Н. Комісаровим?
19. Поясніть прийом конкретизації. Наведіть 2 приклади.
20. Поясніть прийом генералізації. Наведіть 2 приклади.
21. Поясніть прийом смислового розвитку багатозначного терміну. Наведіть 1 приклад.
22. Що є контекстом? Наведіть один приклад, де виникає явище багатозначності терміну через різний контекст.
23. Якими робочими джерелами інформації користується перекладач?
24. Поясніть поняття “тимчасово безеквівалентний” термін.
25. Які два різновиди безеквівалентних економічних термінів Ви знаєте? Наведіть по три приклади на кожний вид.
26. Які прийоми перекладу застосовуються в при перекладі безеквівалентних економічних термінів? Наведіть по три приклади на кожний прийом.
27. Наведіть два приклади безеквівалентних складених економічних термінів, що виникли на основі одного ключового терміну.
28. Які закономірності виявляються при аналізі прийомів перекладу безеквівалентних складених економічних термінів?
29. Які лексико-граматичні трансформації можуть використовуватися при калькуванні безеквівалентних термінів?
30. Які прийоми перекладу застосовуються в при перекладі безеквівалентних юридичних термінів? Наведіть по три приклади на кожний прийом.
31. Що таке асоціативна лакуна? Наведіть приклад.
32. Які лексико-граматичні трансформації можуть використовуватися при перекладі юридичних термінів? Наведіть по одному прикладу на кожен тип.
33. Які основні способи перекладу англійських економічних та юридичних скорочень на українську мову Ви знаєте?
34. Які два варіанти перекладу англійських скорочень в рамках способу перекладу скорочення еквівалентним українським скороченням Ви знаєте? Наведіть по два приклади до кожного варіанту.
35. Наведіть три приклади запозичень іноземних скорочень.
36. Наведіть по два приклади скорочень термінів і номенів, що перекладаються способом транслітерації.
37. В яких випадках використовується переклад скорочень способом транскрипції? Наведіть три приклади.
38. В яких випадках використовується описовий переклад скорочень? Наведіть три приклади.
39. Наведіть два приклади створення нового українського скорочення на базі перекладу.
40. Наведіть один приклад омонімії серед скорочень економічних або юридичних термінів. Поясніть.
41. Наведіть два приклади економічних або юридичних скорочень зі збігом позначень.
42. Наведіть два приклади економічних або юридичних скорочень, які можуть за формою збігатися з повною формою іншого, абсолютно випадкового слова.
43. Які є основні правила перекладу форм власності? Наведіть три приклади та вкажіть спосіб перекладу.

44. Що позначає термін «хибні друзі перекладача»? Ким був введений даний термін?
45. Які три категорії «хибних друзів перекладача» Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу до кожної категорії.
46. Назвіть причини виникнення ФДП.
47. Які групи ФДП Ви знаєте? (класифікація). Наведіть по одному прикладу до кожної групи і підгрупи.
48. Опишіть зв'язок між інтернаціоналізмами та ФДП.
49. Поясніть розподіл ФДП за частинами мови.
50. Який метод перекладу застосовують при перекладі ФДП?
51. Який є алгоритм перекладу технічних неологізмів в наукових текстах?
52. Які групи неологізмів економічних та юридичних неологізмів Ви знаєте? Наведіть по два приклади до кожної групи з перекладом.
53. Який метод перекладу застосовується найчастіше при перекладі неологізмів? Комбінації яких методів застосовуються при перекладі неологізмів? Наведіть по одному прикладу до кожної комбінації.
54. Що називається евфемізмом? Наведіть 5 прикладів евфемізмів з економічної та правової термінології з перекладом.
55. Які способи перекладу евфемізмів Ви знаєте? Наведіть по одному прикладу до кожного способу перекладу.
56. Яке значення мають власні назви?
57. Яка існує класифікація власних назв? Поясніть типи власних назв.
58. Які є причини труднощів при перекладі власних назв з англійської на українську мову? Які причини труднощів при перекладі транскрипцією?
59. Наведіть 2 приклади використання комбінації прийомів транслітерації і транскрипції при перекладі власних назв?
60. Яким міжнародним стандартом встановлюються правила транслітерації?
61. Які власні назви можна транскрибувати? Наведіть два приклади перекладу власних назв за допомогою прийому транскрипції.
62. Наведіть два приклади перекладу за допомогою прийому транскодування.
63. Що таке транспозиція? Наведіть один приклад використання прийому транспозиції при перекладі власних назв.
64. В яких випадках слід застосовувати прийом калькування при перекладі власних назв? За яких умов це можливо?
65. Наведіть два приклади використання прийому “чистого” калькування при перекладі власних назв.
66. Наведіть два приклади використання прийому “чистого” калькування в комбінації з трансформаціями при перекладі власних назв.
67. Які власні назви перекладаються за допомогою напівкалькування? Наведіть два приклади використання прийому напівкалькування.
68. Який метод найчастіше використовують при перекладі аббревіатур? Наведіть два приклади.
69. В якому випадку залишається первісна графіка англійської власної назви?
70. Яким основним вимогам повинен відповідати діловий переклад?
71. Які особливості перекладу заголовка документа?
72. Які лексичні одиниці не змінюються і зберігають оригінальну орфографію?
73. Які лексичні одиниці зазвичай перекладаються?
74. Які лексичні одиниці транскрибуються?
75. Які лексичні одиниці замінюються українськими еквівалентами?
76. Наведіть приклад застосування описового перекладу термінів.
77. Наведіть приклад перекладу термінів способом калькування.
78. Наведіть приклад транслітерації іноземної аббревіатури.
79. Наведіть приклад перекладу аббревіатури від української еквівалентної назви.
80. Наведіть приклад перекладу аббревіатури способом калькування.

81. Які особливості перекладу грошових одиниць. Наведіть приклад.
82. Поясніть особливості перекладу складних прислівників. Наведіть два приклади з перекладом.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Основна література

1. Ібрагімова С. В. Проблеми перекладу науково-технічної літератури. К. : НТУУ "КПІ", 2008. 164с.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової та технічної літератури. Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. Вінниця, 2001. 600 с.
3. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. К. : ІНКООС, 2002. 320 с.
4. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. К. : Юніверс, 2003. 280с.
5. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова Книга, 2000. 448с.

Допоміжна

1. Теория и практика перевода (английский и украинский языки) / Гарник И. В., Кинщак А. М., Лавриненко А. А., Кавицкие Т. И. Киев: КиМУ, 2015. 390 с.
2. Термінологічна робота. Словник термінів. Частина 1. Теорія та використання. Київ, 2009. 36 с.
3. Українсько–російсько–англійський словник основних термінів з дисципліни “Міжнародні економічні відносини” для студентів економічних спеціальностей. К.: НТУУ “КПІ”, 2014. 18 с.
4. Фещук А.В. Англійсько-український юридичний словник. К.: Наукова книга, 2008. 1084 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Теорія та практика перекладу. URL:
[http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1211/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82.%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF.%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA.%D0%A2%D0%9F%D0%9F%20\(%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86.\)%20%D0%B0%D0%BD%D0%B3..pdf](http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/1211/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82.%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF.%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA.%D0%A2%D0%9F%D0%9F%20(%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86.)%20%D0%B0%D0%BD%D0%B3..pdf)
2. Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. URL:
<http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/5566/1/Tlumachniy%20slovnyk.pdf>
3. Economics/ English Vocabulary Word List. URL: <https://learnersdictionary.com/3000-words/topic/economics>
4. Legal English: учасники процесу, види права, історія. URL:
<https://yappi.com.ua/ua/posts/read/legal-english-uchastniki-processa-vidy-prava-i-nemnozhko-istorii>